

Tervise valdkonna e-teenuste ja tehnoloogia portfelli haldus: arendusportfell ja ideevormi esitamine

Mai 2023

Sisukord

Tervise valdkonna e-teenuste ja tehnoloogia portfelli haldus:.....	1
arendusportfell ja ideevormi esitamine	1
Sisukord	1
E-teenuste ja tehnoloogia arendusportfell	2
1. Arendusportfelli kandideerivate arendusideede kirjeldamine ja hindamine	3
2. Arendusportfelli jõudnud arendusideede arendusvajaduste lähteülesannete kirjeldamine ja hindamine.....	4
Arendusportfelli protsessi erandid.....	4
Ideevormi täitmine.....	5
Lahendusidee nimi /Lahendusideed vedav asutus/Lahendusidee isikuline vastutaja ja ametikoht	5
Probleem	5
Lahendusidee eesmärk.....	5
Lahendusidee mitte realiseerimise tagajärg	5
Panustab arengukava suundadesse	5
Hetkeolukord.....	5
Planeeritava lahenduse kirjeldus	5
Kasutajate grupid, kolmandad osapooled kes on lahendusest mõjutatud	6
Teekond lahenduseni	6
Peamised ressursid.....	6
Kuidas on plaanis mõõta lahenduse mõju	7
LISA 1. Ideevorm.....	8
LISA 2. Arendusvajaduse idee hindamiskriteeriumid 2023	9
LISA 3: Arendusvajaduse lähteülesande nõuete esmane ettepanek (täiendamisel)	11
LISA 4. Lähteülesande hindamiskriteeriumite esmane ettepanek (täiendamisel).....	14

E-teenuste ja tehnoloogia arendusportfell

[Arendusportfelli](#) koostamine on Eesti e-tervise valitsemisraamistiku projekti tulemusena (projekt lõppes 2022 kevadel) toimuv rakendustegevus, et viia e-tervise valdkond, selle toimimine ning valitsemismudel tänastele ja tulevastele e-tervise eesmärkidele lähemale. E-tervise valitsemisraamistiku projekti keskmes olid tervisteenuseid toetavad digilahendused ja digivõimekused, aga ka organisatsioonilised ja protseduurilised komponendid. Lähemalt saab soovi korral e-tervise valitsemisraamistikust lugeda [upTIS projekti lehe](#) lisainfo materjalidest.

Tervise valdkonna e-teenuste ja tehnoloogia arendusportfell koosneb viiest osast:

- Ideearenduse faas
- Ärianalüüsi ootel
- Ärianalüüsi faas
- Arendusfaas
- Lõpetatud

Lisaks kuvatakse läbipaistvuse ja selguse tagamiseks ka teistest valdkondadest arendusvajadused ning ootel või pausil olevad tegevused.

Tervise valdkonnas viiakse igal aastal ellu palju muudatusi ja arendusprojekte, mis toovad endaga kaasa uuendusi infosüsteemides ja e-teenustes. Kuivõrd tervise valdkonna arendustegevused on tihti oma olemuselt keerukad koos mitmete seoste ja märkimisväärse investeringuvajadusega, siis on oluline, et tegevused oleksid planeeritud võimalikult efektiivselt ja valdkonna piiratud ressursse säästes ning läbipaistvalt, et tervise valdkonna asutustel (Sotsiaalministeerium, Tervise Arengu Instituut, Terviseamet, Tervise ja Heaolu Infosüsteemide keskus ja Tervisekassa) ning teistel tervisesüsteemi osapooltel (nt tervishoiuteenuste osutajatel) oleks võimalik aegsasti oleks võimalik aegsasti planeerida enda seostuvaid tegevusi ja tööplaan.

Arendusportfelli üheks eesmärgiks on anda läbipaistev ülevaade kõikidest riiklikest tervise valdkonna e-teenuste arendustegevustest ning sinna kaasatakse kõikide tervise valdkonna riigiasutuste arendusprojektid (k.a need, mille arendusprotsess on terviklikult kaetud asutuse enda poolt, nt Tervise Arengu Instituudi registripõhised arendused, mida planeerib ja juhib TAI ise) ja tagada läbipaistev TEHIK ressurssidele ligipääs.

Portfelli halduse protsessi veab sisuliselt e-tervise planeerimisüksus¹ (kuid teeb seda koostöös valdkonna teenuste äriomanike, e-tervise juhtkomisjoni ja e-tervise strateegianõukojaga). **Portfellis olevaid äriteenuseid, tehnoloogiavarasid ja arendusprojekte omavad ja tulemuslikkust tagavad** (rahastamine, regulatsioonid, muudatuste juhtimine) **äriomanikud**, kes teavad oma teenuse või tehnoloogia sisu ja eesmärgi, samuti vastavaid lõppkasutaja nõudeid ja vajadusi, ja kes omavad mandaati teenust sisuliselt hallata ja muuta.

Tervise valdkonna e-teenuste ja tehnoloogia portfell keskendub peamiselt riiklikult arendatud või tervisesüsteemis laialdaselt kasutatavatele e-teenustele ja nende komponentidele ning integratsioonile nendega.

Arendusportfelli ülevaatus toimub 2023. aastal 2 korral (konsulteerimine ja hindamine toimub jooksvalt): **märts 2023 ja august 2023**

¹ Portfelli halduse kontseptsioon ja dokumendis toodud osapooled (nagu planeerimisüksus, e-tervise strateegianõukoda jt) on pärit e-tervise valitsemisraamistikust. E-tervise valitsemisraamistikku tutvustavad järgmised dokumendid: [Valitsemisraamistiku lõppraport](#) ja [valitsemisraamistiku rakendamise tegevuskava](#)

Avaldatud arendusportfell kajastab läbipaistvalt ka riiklikku arendusvõimekust ning selle kasutamist (st arendusprojektide toetamiseks olemasolevate inimeste ja rahalise ressursi hulk).

1. Arendusportfelli kandideerivate arendusideede kirjeldamine ja hindamine

Tervise valdkonna e-teenuse või tehnoloogia arendusvajadust võib väljendada iga tervisesüsteemi osapool, kuid kui eesmärk on arendusvajadust ellu viia riikliku arendusprojektina, **on vaja tagada, et arendusideel oleks tagatud kindel isikuline vastutaja – äriomanik**, kes tagab terve arendusidee elukäigu toimimise. Äriomanik võib olla tervisevaldkonna asutuse töötaja või näiteks ka kokkulepete alusel näiteks erialaselts, konsortsiumi alusel rühm haiglaid või mõni muu lahendus.

Arendusvajaduste tekkimisel on äriomaniku esimeseks sammuks on tutvuda planeerimisüksuse poolt koondatud informatsiooniga käimasolevate arendusprojektide kohta ja juba planeeritavate tegevustega. Kui ükski käimasolev või planeeritav projekt ei lahenda sama probleemi, siis alustab arendusvajaduse äriomanik arendusvajaduse esmast kirjeldamist. Juhul kui tekib kahtlus, et mõne käimasoleva projekti skoobis võib siiski olla ka konkreetse arendusvajadusega adresseeritava probleemi lahendamine, selgitab arendusprojekti idee omanik välja projektide skoobid ja piirid.

Arendusidee kirjeldamist etteantud vormi alusel (vt lisa 1) **juhhib arendusvajaduse äriomanik**. Idee kirjeldamisel saab äriomanik vajadusel lisatuge e-tervise planeerimisüksuselt (kuhu kuuluvad esindajad ka TEHIKust, kes saavad vajadusel valideerida põhimõttelisi tehnilisi valikuid) ja vajadusel eelneva teenusedisaini osas Sotsiaalministeeriumi nutika arengu toetamise osakonnalt (edaspidi NATO). Samuti tutvustab äriomanik oma arendusvajaduse ideed kõigile arendusprojektist mõjutatud osapooltele (nt lõppkasutajate esindajad, TTO-d, teised tervisevaldkonna asutused, TEHIK jt).

NATO tugi idee kirjeldamise etapis on vajadusel äriomaniku nõustamine ja toetamine teenusedisaini läbimõtestamisel. Koostöös äriomanikuga saab koostada idee vajaliku teenusedisaini tegevus- ja ajakava. Teenusedisaini kompetentsi võib äriomanik ka sisse hankida.

Ettevalmistatud idee tutvustuse edastab äriomanik portfelli kriteeriumitele vastavuse hindamiseks e-tervise planeerimisüksusele aadressile arendusportfell@list.sm.ee (hindamisvoorud toimuvad 2023 märtsis ja 2023 augustis).

Planeerimisüksus hindab ideed portfelli kriteeriumite alusel (vt lisa 2) ning annab vajadusel edasisidet idee täiendamiseks. Kui hindamise käigus leiab planeerimisüksus, et idee tutvustus adresseerib probleemi, mida juba valitsemisalas lahendatakse, siis viib planeerimisüksus äriomaniku kokku vastava osapoollega. Kui lahendatav probleem on selge ja oluline, pakutav lahendus mõistetav ning teostatav (ehk hindamise tulemus on üle kahe), siis lisatakse see arendusideede prioriteetide nimekirja. Enne portfelli kinnitamist vajadusel täiendab ja kooskõlastab arendusideede prioriteetide nimekirja:

- NATO, tagamaks koosvõime teiste valitsemisala arendusvajadustega, Sotsiaalministeeriumi ja selle valitsemisala asutuste tööplaaniga ning hindab omalt poolt, kas mõni idee võiks liikuda esmalt teenusedisaini protsessi.
- E-tervise strateegianõukoda, tagamaks portfelli vastavuse osapoolte strateegiliste eelistuste ja kokkulepetega

Kui osapooled on arendusideede prioriteetide nimekirja kooskõlastanud, kinnitab selle e-tervise juhtkomisjon. Seejärel planeerimisüksus avaldab e-teenuste ja tehnoloogia arendusportfelli. **Kõik arendusideede prioriteetide nimekirja saanud arendusideed saavad seejärel liikuda edasi äriarenduse ehk arendusvajaduse lähteülesande kirjeldamise faasi, millele vajadusel eelneb äriarenduse rahastamise leidmine.** Äriarenduse faasi rahastuse taotlemist ja planeerimist juhhib äriomanik ise, kuivõrd rahastusallikaid ja äriarenduse elluviimise viise võib olla mitmeid erinevaid.

Oluline on, et äriarendusportfellis on kirjeldatud läbipaistvalt projekti hetkeolukord. Äriarendusportfelli uuendatakse korra kvartalis.

2. Arendusportfelli jõudnud arendusideede arendusvajaduste lähteülesannete kirjeldamine ja hindamine

Kui ideevorm on hinnatud ja jõudnud ärianalüüsi faasi, siis enne tehnilisse arendusportfelli lisamist toimub arendusprojekti lähteülesande ettevalmistus, ehk projekt on äriarenduse faasis. Arendusprojekti ettevalmistust juhib äriomanik, kes saab vajadusel lisatuge e-tervise planeerimisüksuselt (portfelli nõuete, e-tervise äriarhitektuuri jt teemades), NATOlt (sisuteenuse teenusedisainiks) või TEHIKult (ärianalüüsi tehniliseks toeks, ärianalüütikute võimekus on hetkel loomisel). Kuivõrd on tervise valdkonna riiklike arendusvajaduste rahastusvõimalusi palju ning neil kõigil on erinevad eeldused, võib äriomanikul parimate võimaluste leidmiseks vaja olla ka tuge rahastuse planeerimisel. Kahjuks hetkel sellise toe pakkumise võimekus valdkonnas puudub.

Arendusprojekti lähteülesandes kirjeldab äriomanik juba täpsemalt arendusvajadust ja selle sisulisi ärilisi põhimõtteid, kokkuleppeid ja mõju, järgides, et lähteülesanne vastab minimaalselt planeerimisüksuse poolt etteantud aspektidele (vt lisa 3). Lähteülesande nõuete eesmärgiks on tagada, et arendusfaasi liiguksid edasi vaid küpsed projektid (st projektid kus on ärilised kokkulepped sõlmitud, tehtud teostatavus ja mõjuanalüüs ning olemas on elluviimiseks vajalik meeskond), mis omakorda võimaldab vähendada kulutusi arendusfaasis, vähendada vigade ja ümberarendamise riske ning kiirendada arendamise ja rakendamise protsessi. Lähteülesande kirjeldamisel kaasab äriomanik vastavalt vajadusele NATOt, TEHIKut ja arendusprojektist mõjutatud osapooli.

Kui äriomanik on ellu viinud vajalikud ettevalmistused, pöördub ta e-tervise planeerimisüksuse poole, kes vajadusel eksperte kaasates viib läbi arendusprojektile vastavushindamise portfellikriteeriumitele (lisa 4). Kui arendusprojekt ei vasta portfellikriteeriumitele, on planeerimisüksusel õigus teha projekti täiendusteppepanekuid ja projekti arendusportfelli mitte kaasata, suunates seejärel arendusprojekt tagasi ettevalmistuse faasi. Kui arendusprojekt läbib vastavushindamise, liigub ta edasi arenduse faasi.

Kuivõrd arendusportfellis võivad projektide arenduste prioriteetsus ning arendusprojekti koht/staatus portfellis muutuda (muutused kinnitab e-tervise juhtkomisjon), siis on planeerimisüksuse ülesandeks muudatused avaldada ning äriomanike ja teiste huvipooltega muudatuste kommunikatsiooni korraldada.

Lisaks toimub planeerimisüksuse juhtimisel pidev arendusportfellis olevate projektide seiramine, mille käigus hinnatakse arendusprojektide edukust. Seire tulemuste alusel võib planeerimisüksus teha arendusportfelli täiendusteppepanekuid või teha e-tervise juhtkomisjonile ettepaneku arendusprojekti peatamiseks (seda juhul kui projekti on ebamõistlik jätkata). Arendusprojektide seire tulemused avaldatakse arendusportfellis.

Arendusportfelli protsessi erandid

Kuivõrd arendusportfelli protsess on administratiivselt küllaltki koormav, siis pole mõistlik, et arendusportfelli protsessi peaksid läbima arendusprojektid:

- mis adresseerivad olemasolevate e-teenuste toimepidevust ja/või
- mis ei mõjuta peale äriomaniku asutuse teisi osapooli ning omab juba rahastust ja/või
- on skoobilt ja kulukuselt väikesemahulised ja omavad juba rahastust (täpne suurusjärg läbiraäkimisel kuid esmane ettepanek näiteks kuni 30 000€ väärtuses)

Kõik need projektid kirjeldatakse äriomaniku poolt kasutades arendusvajaduse ideevormi (lisa 1) kuid need projektid ei läbi kriteeriumite hindamist ning ei kuulu arendusportfellis kinnitamisele, kuid need avaldatakse ühiselt arendusportfelli osana.

Ideevormi täitmine

Siit leiad juhised ideevormi edukaks täitmiseks.

Pea meeles põhimõtet, et kogu vorm peab mahtuma 1 A4 peale ning mida rohkem saad lisada teksti sisse sõnade alla linke täiendavatele materjalidele, seda parem on hindajatel ideevormi sisu konteksti haarata.

Ideevormi hindamiskriteeriumid leiad dokumendi lõpus LISA 1 ja LISA 2. Hindamiskomisjoni kuuluvad käesoleval hetkel upTIS tiimi liikmed (sotsiaalministeerium, TEHIK), Tervisekassa arendusjuht, sotsiaalministeeriumi nutika arengu toetamise osakonna teenuste arendamise juht.

Lahendusidee nimi /Lahendusideed vedav asutus/Lahendusidee isikuline vastutaja ja ametikoht

- Siia märgi nimi, kes ideed kuni lahenduseni ellu viib, st. kirjeldab idee, kaasab osapooled, on partner lähteülesande tegemisel ning projekti arendusprotsessis. Samuti hoolitseb projekti rahastusvõimaluste leidmisel ning kaitseb ideed erinevates otsustuskogudes.
- Idee on nagu Sinu isiklik porgandipeenar, mille valmistad ette külvamiseks, otsid parimad seemned, külvad need mulda, rohid ja kastad, kaitseid porgandeid kahjurite eest, harvendad, uhkustad oma peenraga naabrite ees ja kui ükskord saak tuleb, siis oled ise rõõmus ja teistele eeskujuks.

Probleem

- Millist juurprobleemi lahendusidee adresseerib (maksimaalselt kahe lausega)

Lahendusidee eesmärk

- Kuidas probleem lahendusidee tulemusel laheneb

Lahendusidee mitte realiseerimise tagajärg

- Kahju, mis tekib kui probleemi ei lahendata (võimalusel mõõdetav)

Panustab arengukava suundadesse

- Nimetada millistesse upTIS visiooni arengusuundadesse panustab ja kuidas.
- Nimetada millistesse RTA arengusuundadesse panustab ja kuidas.
- Võimalusel nimetada millistesse täiendavatesse strateegiatesse panustab ja kuidas.

Hetkeolukord

- Hetkeolukorra kirjeldus avada probleemi konteksti ja tõsidus
- Kui paljusid osapooli puudutab? (nt sihtrühm: kasutajate arv/teenusejuhtumite arv)
- Mis on suurimad lõppkasutajate valupunktid, mis on kõige rohkematele inimestele kõige olulisemad?
- Probleemi illustreerivad mõõdikud (nt rahaline ja ajaline kulu; teenuse rahuloluindeksid)
- Probleemi adresseerivad varasemad analüüsid – viited/lingid

Planeeritava lahenduse kirjeldus

- Oodatud olukorra kirjeldus, lahenduse fookus, võimalusel viited protsessijoonistele
- Kui paljusid osapooli puudutab? (nt sihtrühm: kasutajate arv/teenusejuhtumite arv)
- Võimalusel ka lahenduse alternatiivid ja nende protsessijooniste viited. Kui alternatiivid puuduvad, siis miks?
- Lahendust kirjeldavad varasemad analüüsid – viited

- Kuidas on tagatud lahenduse elujõulisus ja jätkusuutlikkus?
- Milliseid sarnaseid lahendusi on kasutusel?
- Kas õigusruumis on kehtiv kohustus, mis eeldab vastava tehnilise lahenduse loomist ja rakendamist (ilma selleta ei ole võimalik vastavat õigusruumis sätestatud kohustust, ülesannet täita) või on tegemist lahendusega, mis toetab õigusruumis sätestatud kohustuse täitmist (muudab efektiivsemaks, mugavamaks). Palun lisada viited konkreetsele õigusnormile:
 - Tuleneb VV, ministri määrusest
 - Tuleneb EL Direktiivi suunistest, konventsioonist ja kokkulepetest
 - Tuleneb EL määrusest, EV seadusest
 - Juhul kui hetkel kehtivat kohustust ei ole, siis millal vastav tehnilist lahendust eeldav kohustus jõustub? Palun lisa viited konkreetsetele õigusnormidele (Riigiteataja link, EIS menetluse link).

Kasutajate grupid, kolmandad osapooled kes on lahendusest mõjutatud

- Millised osapooled on huvitatud probleemi lahendamisest? – kokkulepped, toetuskirjad.
- Lahendusest võitvad kasutajagrupid, nende hinnanguline suurus
- Välja tuua kolmandad osapooled sh väljaspool Eestit. Kas ja milliseid (ressursilisi) kohustusi kolmandal osapoolel projekti tulemusel tekib?

Teekond lahenduseni

- Kirjeldage lahenduse realiseerimiseks vajalikud eeldustegevused ja üldine tegevuskava
 - Kas ja milliseid **eeldustegevusi**/projekte näete enda projektist väljaspool, mis on vajalikud teie projekti tulemuse saavutamiseks ning võivad mõjutada/edasi lükata teie projekti tegevust? (nt patsiendile uute teenuste loomiseks on eelduseks Terviseportaali valmimine)
 - **eeldatavad muudatused õigusruumis**
 - muudatused ja kokkulepped tööprotsessides
- Milline on teie projekti „planeeritava lahenduse kirjeldus“ **eeldatav ajaraam ehk millal ootate tulemusi? (võimalusel etapi täpsusega)**
- Millises etapis on 2023 aastal esitatud idee/projekt? (kui on kavas mitu etappi, siis tooge välja ka ajaraam, millal olete eeldatavalt valmis ärianalüüsi valideerima)
 - Kavas ärisisendi kogumine ja teenusedisain (fookuses on kliendi teekonna kaardistamine ning probleemi lahendamiseks vajalike protsesside kokkuleppimine; tulemuseks on vastused küsimustele kas digilahendust luua, millist digilahendust luua ning millised on digilahendust kasutavad osapooled ja nende kasutajateekond)
 - Kavas ärisisendi põhjal ärianalüüs (fookuses on võimalikult detailselt tuleviku protsesside kokkuleppimine, sh digilahenduse kuvade ja andmevahetuse kokkuleppimine ning prototüüpimine; tulemuseks on vastused küsimustele milline näeb täpselt välja loodav digilahendus ning mida täpselt iga osapool digilahenduses teeb (sh milliseid andmeid vahetab))
 - Kavas ärisisendi ja ärianalüüsi põhjal arendus (fookuses on ärianalüüsi nõuete põhjal konkreetse digilahenduse arendamine, tulemuseks on kliendini jõudnud digilahendus)
- Tooge välja suurimad riskid mis konkreetse lahenduse puhul arvestada tuleb

Peamised ressursid

- Kelle panust on vaja lahenduse realiseerimiseks? Kes kuulub projektimeeskonda koos umbkaudse koormuse hinnanguga? Millist rolli projektimeeskonna liikmed täidavad?

- Lahenduse maksumuse suurusjärk ja võimalikud rahastusallikad

Kuidas on plaanis mõõta lahenduse mõju

- Mis läheb paremaks lahenduse kasutuselevõtuga, mh ressursside kokkuhoid?
- Kas lisaks probleemi illustreerivatele mõõdikutele on teisi mõõdikuid veel? (vaadata kuidas saate panustada strateegiate ja arengukavade mõõdikute täitmisse)
- Milline on öahenduse mõju kasutajate ja teenusejuhtumite arvule?

LISA 1. Ideevorm

Lahendusidee nimi /Lahendusidee vedav asutus/Lahendusidee isikuline vastutaja ja ametikoht			
<p>Probleem – Millist juurprobleemi lahendusidee adresseerib (maksimaalselt kahe lausega)</p> <p>Lahendusidee eesmärk - Kuidas probleem lahendusidee tulemusel laheneb</p> <p>Lahendusidee mitte realiseerimise tagajärg – Kahju, mis tekib kui probleemi ei lahendata (võimalusel mõõdetav)</p>		<p>Panustab arengukava suundadesse: Nimetada millistesse upTIS visiooni arengusuundadesse panustab ja kuidas. Nimetada millistesse RTA arengusuundadesse panustab ja kuidas. Võimalusel nimetada millistesse täiendavatesse strateegiatesse panustab ja kuidas.</p>	
<p>Hetkeolukord Hetkeolukorra kirjeldus avada probleemi konteksti ja tõsidus Kui paljusid osapooli puudutab? (nt sihtühm: kasutajate arv/teenusejuhtumite arv) Mis on suurimad lõppkasutajate valupunktid, mis on kõige rohkematele inimestele kõige olulisemad? Probleemi illustreerivad mõõdikud (nt rahaline ja ajaline kulu; teenuse rahuloludeksid) Probleemi adresseerivad varasemad analüüsid – viited/lingid</p>		<p>Planeeritava lahenduse kirjeldus Oodatud olukorra kirjeldus, lahenduse fookus, võimalusel viited protsessijoonistele Kui paljusid osapooli puudutab? (nt sihtühm: kasutajate arv/teenusejuhtumite arv) Võimalusel ka lahenduse alternatiivid ja nende protsessijoonistele viited. Kui alternatiivid puuduvad, siis miks? Lahendust kirjeldavad varasemad analüüsid – viited Kuidas on tagatud lahenduse elujõulisus ja jätkusuutlikkus? Milliseid sarnaseid lahendusi on kasutusel?</p>	
<p>Kasutajate grupid, kolmandad osapooled kes on lahendusest mõjutatud Millised osapooled on huvitatud probleemi lahendamisest? – kokkulepped, toetuskirjad. Lahendusest võitvad kasutajagrupid, nende hinnanguline suurus Välja tuua kolmandad osapooled sh väljaspool Eestit. Kas ja milliseid (ressursilisi) kohustusi kolmandal osapoolel projekti tulemusel tekib?</p>	<p>Teekond lahenduseni Kirjeldage lahenduse realiseerimiseks vajalikud eeldustegevused ja üldine tegevuskava (nt seosed ja ootused teistele projektidega, eeldatavad muudatused õigusruumis, muudatused ja kokkulepped tööprotsessides) Tooge välja suurimad riskid mis konkreetse lahenduse puhul arvestada tuleb</p>	<p>Peamised ressursid Kelle panust on vaja lahenduse realiseerimiseks? Kes kuulub projektimeeskonda koos umbkaudse koormuse hinnanguga? Millist rolli projektimeeskonna liikmed täidavad? Lahenduse maksumuse suurusjärg ja võimalikud rahastusallikad</p>	<p>Kuidas on plaanis mõõta lahenduse mõju Mis läheb paremaks lahenduse kasutuselevõtuga, mh ressurside kokkuhoiid? Kas lisaks probleemi illustreerivatele mõõdikutele on teisi mõõdikuid veet? Milline on ahenduse mõju kasutajate ja teenusejuhtumite arvule?</p>

LISA 2. Arendusvajaduse idee hindamiskriteeriumid 2023

Kvalifitseerumise eeltingimus		JAH	EI
	Lahenduse äriomanik isikuliselt olemas	JAH	EI
	Ideevorm täidetud	JAH	EI
	Sama probleemi ollakse juba lahendamas	JAH	EI
		Kaal	Hinne
		1 kuni 5	1 kuni 4
Lahenduse idee küpsus	Lahenduse idee on selge ja mõistetav	5	3
	Lahenduse idee eelised alternatiivide ees	2	2
	Lahenduse idee on esmasel hinnangul (tehniliselt) teostatav	4	3
	Lahenduse tuumikmeeskond	2	2
Probleemi olulisus	Õigusruumist tulenev kohustus	5	4
	Poliitiline prioriteet	5	4
	Põhjendatud seotus strateegilise suunaga	4	4
	Riskid, mis kaasnevad lahendamata jätmisega	4	2
Lahenduse mõju	Mõjutatud kasutajate hulk	3	3
	Kasutussagedus	3	3
	Eeldustegevus teistele	4	1
	Lahendus on elujõuline (jätkusuutlikkus on tagatud)	4	2
Total			
	<i>*Alla 2 ei peaks sisuliselt üldse töösse minema</i>	45	2,866667
			↑ Näide võimalikust hindamisest

Hindamiskriteeriumite punktide selgitus				
	1	2	3	4
Lahenduse idee on selge ja mõistetav	Pole selge	Vähesel määral selge	Tekivad mõningad küsimused	Väga selge
Lahenduse idee eelised alternatiivide ees	Alternatiivid on paremad	Võrdeline alternatiividega	Mõningad eelised	Selged eelised
Lahenduse idee on esmasel hinnangul (tehniliselt) teostatav	Pole teostatav	Väga keeruliselt teostatav	Keeruliselt teostatav	Teostatav
Lahenduse tuumikmeeskond	Meeskond puudub	Üldised kompetentsid teada	Läbimõeldud ressursivajadus	Kokkulepped saavutatud
Õigusruumist tulenev kohustus	Puudub	VV, ministri määrusest tulenev kohustus	EL Direktiivi suunis, konventsioonid ja kokkulepped	EL määrusest, Seadusest tulenev kohustus
Poliitiline prioriteet	Puudub			Poliitiline prioriteet
Põhjendatud seotus strateegilise suunaga	Puudub	Vähene	Kaudne	Selge
Riskid, mis kaasnevad lahendamata jätmisega	Pole oluline	Vähe oluline	Keskmiselt oluline	Väga oluline
Mõjutatud kasutajate hulk	Ühe osapoole mõju	Ühe osapoole märkimisväärne mõju	Mitme osapoole mõningane mõju	Mitme osapoole oluline mõju
Kasutussagedus	Väga harva kasutatav	Harva kasutatav	Sagedasti kasutatav	Peamine töövahend
Eeldustegevus teistele	Puudub	Väheoluline eeldustegevus	Oluline eeldustegevus	Kriitiline eeldustegevus
Lahendus on elujõuline (jätkusuutlikkus on tagatud)	Puudub	Vähesel määral selge	Tekivad mõningad küsimused	Väga selge

LISA 3: Arendusvajaduse lähteülesande nõuete esmane ettepanek (täiendamisel)

Kaasamine

Teie ülesandeks on kirjeldada lahendust väljatöötav meeskond, rollid ja töökord:

- Kirjeldage lahendust väljatöötava meeskonna rollid ja kompetentsid
 - o Kes on äriiline omanik?
 - o Kellest koosneb lahenduse tuumikmeeskond? Millised on nende rollid?
 - o Millised on lahenduse väljatöötamisel olulisemad seotud osapooled ning milline on nende roll?
 - Patsiendi esindajate roll?
 - Haiglate roll?
 - Erialaseltside roll?
 - Sotsiaalvaldkonna esindajate roll?
 - TEHIK, EHK, SoM roll?
- Leppige osapooltega kokku, millised on kommunikatsioonikanalid ning töövorm:
 - o Milliseid kommunikatsioonikanaleid kasutate osapooltega suhtlemisel?
 - o Kuidas planeerite korralda oma tööd?
 - Töörühmad? Juhtrühmad?
 - o Kas lahenduse elluviimiseks on koostööpartneri kaasamisel kavas kasutada kõrvalrahastust (väljaspool MKM EL, EHK ja riigieelarve rahastust)
 - Tutvuge kõrvalrahastuse kasutamise kriteeriumitega

Ärianalüüs

Ärianalüüsi teostamiseks tuleb eelistada isetegemist määratletud meeskonnaga, kuid ressursi piiratuses analüüsi hankida turult. Peamiseks rahastusallikaks ärianalüüsis on MKM eelanalüüsi voor. Alljärgneva on suunis lähteülesande koostamiseks analüüsi tellimiseks või analüüsi läbiviimiseks.

Tänase olukorra kirjeldus

- Täpsustage probleemi olemust ja olulisust
- Varasemad analüüsid probleemi lahendamiseks või hindamiseks (viited, POC-id)
- Varasemalt tehtud eeltööd, tegevused
- Kirjeldage hetkeolukorra numbriline vaade
 - o Finants, sh kulud osapooltele
 - o Kui suurel hulgal kasutajatel esineb probleem?
 - o Kui sageli esineb probleem?
- Lahendamata jätmise tagajärg (Kulud? Ohud? Riskid?)

Protsessikirjeldus

- Lahenduse sisuline kirjeldus
 - o Kirjeldage tervishoiukorralduslikud kokkulepped
 - Kes, mida, mis hetkel, kuidas teeb?
 - Millised õigused ja kohustused on osapooltel?
 - o Joonistage lahendusega kaasnevad äriprotsessid
 - Soovitame kasutada selleks protsessijoonistamise tööriistu (Miro, Draw.io, vms)
- Kirjeldage info ja andmete liikumise protsessid

- Kirjeldage andmevahetused osapoolte vahel
 - Millises protsessi etapis liiguvad andmed?
 - Milliste osapoolte vahel need andmed liiguvad?
 - Millised andmekomplektid liiguvad teie lahenduses?
 - Milliseid terminoloogiaid, klassifikaatoreid ja loendeid kasutatakse?
 - Vt TAI terminoloogia kompetentsikeskus
- Kirjeldage, milliseid andmeid soovite aruandluseks
 - Millised on teenuse mõõdikud?
- Hinnake, millised seotud infosüsteemid ja andmekogud on vajalikud teie protsessi toetamiseks
 - Riiklikud tervisevaldkonna: TIS? RETS? KIRST? NAKIS? Pildipank? GAIS?
 - Riiklikud sotsiaalvaldkonna: SKAIS? STAR?
 - Teised riiklikud: RR? TÖR? ABIS? MEDRE?
 - TTO infosüsteemid: Haiglate infosüsteemid, Perearstide infosüsteemid, Kiirabi infosüsteemid, Apteekide infosüsteemid
 - Muud seotud infosüsteemid
- Hinnake, kas ja kuidas saate oma lahendust rakendada terviseportaal, tervise juhtimise töölaual või teisese kasutaja andmeletis?

Nõuete analüüs

- Kirjeldage millistele nõuetele peab lahendus vastama
 - Mida lahendus peab kindlasti tegema?
 - Mis funktsionaalsusi peab lahendus pakkuma?
 - Kui palju kasutajaid peab korraga lahendusele ligipääsema?
 - Millal peab lahendus olema kättesaadav?
- Viige läbi turuanalüüs
 - Millised teie kirjeldatud nõuetele vastavad valmistooted või teenusepakkujad on täna turul?
 - Miks nad sobiksid/ei sobiks teie probleemi lahendamaks?
- Hinnake vastavust kokkulepitud riiklikele standarditele ja nõuetele?
 - upTIS nõuded
 - MKM nõuded
 -
- Kas lahendus kvalifitseerub meditsiiniseadmeks?
 - Vt ka [MDR](#)

Teostatavusanalüüs

- Teenusekorralduse muudatused
 - Kirjeldage millised muudatused olemasolevates tervisteenustes tuleb teha
 - Kirjeldage, millised on seosed teiste projektidega (vt terviklik ülevaade)
 - Millised on ootused teistel projektidel teie projektile
 - Millised on teie ootused teistele projektidele?
 - Milline on seotud osapoolte ajakava (nt TTL muudatused)?
- Õigusruumimuudatused
 - Millised seaduste ja määruste muudatused on vajalikud lahenduse kasutusse võtmiseks?

- *Kontrollküsimused:*
 - *Milliseid andmeid vahetatakse? Kas need on juba kirjeldatud õigusruumis?*
 - *Kas lahendusega tuleb osapooltele uusi õigusi või kohustusi?*

Kuluanalüüs (vt TEHIK kuluanalüüsi metoodika)

- *Millised on lahenduse elluviimiseks eeldatavad kulud?*
 - *Projekti juhtimine*
 - *Projekti meeskonna kulud*
 - *Arendustööde maht*
 - *Juurutamiskulud*
 - *Sisseostetavad teenused*
- *Millised on lahenduse elushoidmiseks eeldatavad kulud?*
 - *Halduskulud*
 - *Jätkuarendused*
- *Kuidas toimub äriteenuste rahastamine?*

Mõjuanalüüs

- *Kirjeldage mõõdikud, millega hindate lahenduse tulemuslikkust*
- *Kirjeldage lahendusest saadav eeldatav kasu osapooltele*
- *Viige läbi esmane mõjuhindang (vt [riigikantselei mõjuhindangu juhist](#))*

Riskianalüüs

- *Kirjeldage lahenduse loomisega kaasnevad riskid*
- *Kirjeldage lahenduse elushoidmisega kaasnevad riskid*
- *Viige läbi andmekaitsealane riskihinnang*

Rakendamine

Rakendusplaan (ärianalüüsi osana või eraldiseisvana)

- *Hinnake täiendava detailanalüüsi tegemise vajadust*
- *Hinnake vajadust teha lahendus etappides*
- *Hinnake kas esmalt tuleks teha piloteerimine või kohe täislahendus?*
 - *Vt ka [piloteerimise juhend](#)*

Jätkusuutlikkus (halduskoormus)

- *Kirjeldage, kelle ülesanne on tagada lahenduse jätkusuutlikkus*
- *Kes tagab lahenduse halduse ja edasiarendamise?*

Koolitused

- *Kirjeldage, kuidas koolitaksite kasutajaid uut lahendust kasutama*

LISA 4. Lähteülesande hindamiskriteeriumite esmane ettepanek (täiendamisel)

Hindamisprotsess koosneb kahest osas:

I OSA: Lähteülesande checklist

Kontrollitakse, et lähteülesande nõuete kõik aspektid oleks kirjeldatud, nii et alltoodud aspektid oleksid täidetud:

Probleem pole äriarenduse faasis muutunud

Probleemi olulisus lahenduse sihtrühma jaoks on tõendatud

Kõik arendusvajadusest puudutatud osapooled on olnud äriarendusse kaasatud

Ärikokkulepped on sõlmitud

Lahendus adresseerib enamust probleemist puudutatud isikuid

Valitud lahendus on põhjendatult alternatiividest sobivaim

Lahendus ei dubleeri juba töös olevaid või olemasolevaid lahendusi

Lahendus täiendab e-tervise ökosüsteemi (tekitab sünergiaid, on eeldustegevuseks või kasutab nutikalt ära olemasolevaid komponente)

Loodud on lahenduse rakendamise mõju hindamise plaan

Kuluanalüüs on tehtud

Lahenduse kasu on tõendatud

Loodud on lahenduse rakendusplaan

Projekti lahendus on mõistlikus ajaraamis teostatav

Lahenduse elujõulisus on tõendatud

Kontseptuaalne mudel lahenduse arhitektuurist (*High Level Design*) on joonistatud

Protsessijoonised on iga osapoole vaates joonistatud

Protsessikokkulepped on kõigi osapooltega sõlmitud